EUROOPA
KOMISJON

Brüssel, 20.5.2014
COM(2014) 277 final

KOMISJONI ARUANNE

MAJANDUS- JA RAHANDUSKOMITEELE

vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu 15. detsembri 2010. aasta määruse (EL) nr 1210/2010 (euromüntide autentimise ja ringlusse kõlbmatute euromüntide käitlemise kohta) artiklile 12

KOMISJONI ARUANNE

MAJANDUS- JA RAHANDUSKOMITEELE

vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu 15. detsembri 2010. aasta määruse (EL) nr 1210/2010 (euromüntide autentimise ja ringlusse kõlbmatute euromüntide käitlemise kohta)[1] artiklile 12

1. MÄÄRUSE (EL) NR 1210/2010 EESMÄRK

Selleks et parandada euro kaitset võltsimise eest, peavad nõukogu määruse (EÜ) nr 1338/2001[2] kohaselt krediidiasutused ja niivõrd kui nad tegelevad maksetega ka muud makseteenuse pakkujad ning kõik teised pangatähtede ja müntide käsitlemisel ja jaotamisel osalevad asutused (edaspidi „asutused”) tagama nende euro pangatähtede ja müntide ehtsuse, mis nad on saanud ja mida nad kavatsevad ringlusesse tagasi saata, ning hoolitsema võltsingute avastamise eest.

Müntide puhul täpsustatakse seda kohustust Euroopa Parlamendi ja nõukogu 15. detsembri 2010. aasta määruses (EL) nr 1210/2010 (euromüntide autentimise ja ringlusse kõlbmatute euromüntide käitlemise kohta) (edaspidi „määrus”). Määruse eesmärk on tagada kogu euroalal euromüntide tõhus ja ühtne autentimine, kehtestades siduvad eeskirjad ringluses olevate euromüntide ühiste autentimismeetmete ja nende meetmete kontrollimise rakendamiseks riiklike asutuste poolt. Autentimismeetmete eesmärk on kontrollida, et euromündid oleksid autentsed ja ringlusse kõlblikud.

Määruses on sätestatud, et autentimiskohustust täidetakse mündikäsitlusmasinate ja koolitatud personali abil. Autentimismeetmete järel saadetakse kõik arvatavalt võltsitud mündid ja ringlusse kõlbmatud mündid siseriiklikule mündianalüüsikeskusele või muule liikmesriigi määratud asutusele. Määrusega on kehtestatud mündikäsitlusmasinate katsetamise nõuded, ringlusse kõlbmatute euromüntide käitlemise eeskirjad ning liikmesriikide poolt kehtestatavad kontrollimehhanismid selle tagamiseks, et asutused täidavad oma autentimiskohustust.

[1] ELT L 339, 22.12.2010, lk 5.
[2] EÜT L 181, 4.7.2001, lk 6.

Vastavalt määruse artiklile 7 määras komisjoni otsuse 2005/37/EÜ[3] alusel asutatud Euroopa Tehnika- ja Teaduskeskus (ETTK) kindlaks määruse (EL) nr 1210/2010 rakendamise suunised.

2. ARUANDE EESMÄRK

Määruse artikli 12 lõike 4 kohaselt esitab komisjon pärast liikmesriikidelt saadud aruannete analüüsimist majandus-ja rahanduskomiteele aastaaruande euromüntide autentimist ja ringlusse kõlbmatuid euromünte käsitlevate suundumuste ja tulemuste kohta.
Sellise aastaaruande koostab komisjon esimest korda. Määrust on autentimismeetmete seisukohast kohaldatud alates 1. jaanuarist 2012. Aruanne hõlmab 2012. aastat ja selle peamine eesmärk on hinnata, kas ühiseid autentimismeetmeid on rakendatud nõuetekohaselt, kas riiklike asutuste poolse autentimismeetmete kontrolli mehhanismid on tõhusad ning anda ka statistiline ülevaade, mille aluseks on liikmesriikide esitatud aruanded.

3. LIIKMESRIIKIDE ARUANDED EUROMÜNTIDE AUTENTIMISE KOHTA

Määruse artikli 12 lõike 1 kohaselt esitab liikmesriik komisjonile igal aastal euromüntide autentimist käsitleva aruande. Aruanne sisaldab järgmist teavet: tehtud kontrollide arv, kontrollitud mündikäsitlusmasinate arv, katse tulemused, kõnealuste masinate käsitletud müntide hulk, analüüsitud arvatavalt võltsitud müntide arv ning selliste ringlusse kõlbmatute euromüntide arv, mille eest maksti hüvitist, samuti määruses sätestatud erandite üksikasjad.
Liikmesriikide poolt aastaaruannete edastamise tähtaeg on sätestatud ETTK suunistes ja selleks on 15. veebruar aastal, mis järgneb aruandes käsitletavale aastale[4].

4. HINNANG LIIKMESRIIKIDE 2012. AASTA ARUANNETELE

4.1. Hindamiskriteeriumid

Euromüntide autentimise ja ringlusse kõlbmatute euromüntide käitlemise põhikriteeriumid, mille kohta tuleb aru anda, on sätestatud määruse artiklis 12. Selleks et kooskõlastada autentimismeetmete rakendamist, sätestati määruse artiklis 7, et ETTK määrab pärast konsulteerimist võltsitud müntide ekspertgrupiga kindlaks suunised, sealhulgas praktilised

[3] Komisjoni 29. oktoobri 2004. aasta otsus, millega asutatakse Euroopa Tehnika- ja Teaduskeskus (ETTK) ja nähakse ette tehniliste meetmete kooskõlastamine euromüntide kaitsmiseks võltsimise eest (ELT L 19 21.1.2005, lk 73).
[4] Vaid 7 euroala liikmesriiki esitasid oma aruanded tähtajaks (15.2.2013).

rakendussätted, mis seonduvad liikmesriikide kontrolli ja auditeerimisega. ETTK suuniste alusel pidid liikmesriigid esitama järgmised näitajad[5]:

1. 2012. aastal käsitletud kolme kõrgeima nimiväärtusega müntide koguarv;
2. tehtud kohapealsete kontrollide koguarv;
3. kontrollitud mündikäsitlusmasinate koguarv;
4. kontrollitud mündikäsitlusmasinates käsitletud müntide koguhulk;
5. analüüsitud võltsimiskahtlusega müntide koguarv;
6. hüvitatud sobimatute müntide koguarv.

4.2. Aruannete hindamine

Kohustuse esitada oma aastaaruanne täitis 16 euroala liikmesriiki: Belgia, Saksamaa, Eesti, Kreeka, Hispaania, Prantsusmaa, Iirimaa, Itaalia, Küpros, Luksemburg, Malta, Madalmaad, Austria, Portugal, Sloveenia ja Slovakkia.

Liikmesriikidest, kellele meenutati aruande esitamise kohustust, ei ole seda teinud veel vaid Soome.

Kui käesolevas aruandes osutatakse koguarvudele, tuleb märkida, et need kajastavad olukorda üksnes euroala liikmesriikides, kes on praeguseks oma andmed esitanud.

Täielik ülevaade kõigist andmetest on esitatud II lisas.

[5] Vt I lisa.

4.2.1. 2012. aastal käsitletud kolme kõrgeima nimiväärtusega müntide koguarv

Artikli 3 põhjal täidavad asutused[6] autentimiskohustust, rakendades mündikäsitlusmasinaid, mis on kantud artikli ETTK nimekirja ning mis on mõeldud euromüntide autentsuse ja ringlusse kõlblikkuse kontrollimiseks.

2012. aastal mündikäsitlusmasinates käsitletud kolme kõrgeima nimiväärtusega (2 eurot, 1 euro ja 50 eurosenti) müntide koguarv on **9 845 834 296**[7]. Kõnealune summa moodustab **58,82 %** ringluses olevate müntide summast[8].

4.2.2. Tehtud kohapealsete kontrollide koguarv

Määruse artikli 6 kohaselt korraldavad liikmesriigid igal aastal asutustes kohapealseid kontrolle, et teha tuvastamiskatse abil kindlaks, kas valikrühma kuuluvad kasutatavad mündikäsitlusmasinad toimivad nõuetekohaselt.

Liikmesriigid tegid 2012. aastal kokku **220**[9] kohapealset kontrolli. Teatatud kontrollide arv kõikus liikmesriigiti märkimisväärselt**: 1–76**. Seda võib seletada turu suuruse ja konkreetsete liikmesriikide sularahakäitluse turu korraldusega. Mõnes liikmesriigis käsitleb kõiki münte üks sularahaveo ettevõtja ja teises näiteks üksikud kommertspangad. Neli liikmesriiki (Kreeka, Itaalia, Luksemburg ja Malta) ei teatanud ühestki kontrollist. Neid kutsutakse üles oma aruandlust parandama või kehtestama kontrollimehhanisme, kui nad ei ole seda veel teinud.

4.2.3. Kontrollitud mündikäsitlusmasinate koguarv

Kontrolliti kokku **315**[10] mündikäsitlusmasinat, millest **70,15 %**[11] vastas nõuetele. Mittevastavaks loetud masinate puhul peaksid olema võetud määruse artikli 6 lõikes 7 osutatud parandusmeetmed.

4.2.4. Kontrollitud mündikäsitlusmasinates käsitletud müntide koguhulk

Välja arvatud juhul, kui komisjonile teatati määruse artikli 6 lõike 5 kohasest erandist, peavad liikmesriigid artikli 6 lõike 3 põhjal kontrollima mündikäsitlusmasinaid, mille käsitletud euromüntide hulk moodustab vähemalt 25 % euromüntide kasutuselevõtu ja 2011. aasta lõpu

[6] Määruse 1210/2010 artikli 2 punkt d koostoimes määruse nr 1338/2001 artikli 6 lõikega 1.
[7] Vt I lisa.
[8] Arvutatud netoemissiooni (16 737 875 000 münti) põhjal (Allikas: Euroopa Keskpanga sularaha teabesüsteemi aruanne, detsember 2012). Tuleb aga märkida, et mõnd münti võidi kontrollida mitu korda.
[9] Vt I lisa.
[10] Vt I lisa.
[11] Vt II lisa.

vahelisel ajal kõnealuse liikmesriigi emiteeritud kolme suurima nimiväärtusega euromüntide netokogusest.

Euroopa Keskpanga andmebaasist pärinevate andmete põhjal netoemissiooni kohta liikmesriikide kaupa alates euromüntide kasutuselevõtust kuni 2011. aasta lõpuni täitsid artikli 6 lõikes 3 osutatud 25 % kriteeriumi järgmised liikmesriigid: Belgia, Eesti, Hispaania, Prantsusmaa, Iirimaa, Madalmaad, Portugal ja Sloveenia[12] (vt III lisa).

Saksamaa ja Slovakkia kohaldasid artikli 6 lõikes 5 osutatud erandit ja täitsid madalama piirmäära (10 %)[13].

Määratud riiklike asutuste poolt kontrollitud mündikäsitlusmasinates käsitletud müntide koguhulk oli **6 117 955 983**[14]. See moodustab **62,13 %** 2012. aastal käsitletud müntide hulgast[15].

4.2.5. Analüüsitud võltsimiskahtlusega müntide koguarv

Analüüsitud võltsimiskahtlusega müntide koguarv moodustub kõigi liikmesriikide siseriiklikele mündianalüüsikeskustele analüüsimiseks saadetud kõigist kahtlastest müntidest. Analüüsitud võltsimiskahtlusega müntide koguarv on**567 054**[16]. Ringlusest avastatud võltsitud müntide koguarv on **180 139**[17].

4.2.6. Hüvitatud sobimatute müntide koguarv

Liikmesriigid hüvitavad või asendavad euromündid, mis on muutunud ringlusse kõlbmatuks, kuna on olnud kaua ringluses või on kannatada saanud või mis on autentimise käigus muul põhjusel eemaldatud. Liikmesriigid võivad keelduda hüvitamast ringlusse kõlbmatuid euromünte, mille välimust on oluliselt muudetud kas tahtlikult või sellise protsessi käigus, mille puhul oli mõistlik eeldada, et mündi välimus muutub, ilma et see piiraks heategevuslikul eesmärgil kogutud müntide, nagu purskkaevu visatud müntide, hüvitamist.

Hüvitatud sobimatute müntide koguarv on **14 002 311**[18].

[12] Itaalia, Luksemburg, Küpros, Malta ja Austria ei täitnud kriteeriumi.
[13] Kreeka palus erandit, aga ei täitnud madalamat piirmäära, kuna ei teatanud ühestki kontrollist.
[14] Vt I lisa.
[15] Punktis 4.2.1 osutatud näitaja põhjal.
[16] Vt I lisa.
[17] Allikas: ETTK aastaaruanne euromüntide kaitsmise kohta 2012. aastal.
[18] Vt I lisa.

5. KOKKUVÕTE

Käesolev aruanne on esimene aruanne määruse artikli 12 lõike 4 alusel. Kuna määrust, välja arvatud selle III peatükki, kohaldatakse alates 1. jaanuarist 2012, oli 2012. kalendriaasta määruse kohaldamise esimene aasta.

Kuna kõiki aruandeid ei ole kätte saadud,[19] astub komisjon vajalikud sammud, et meenutada euroala liikmesriikidele kohustust täita õigeaegselt määrusest 1210/2010 tulenevaid nõudeid.

Esitatud teabe alusel võib järeldada, et asutuste autentimismeetmed näivad olevat korras enamikus euroala liikmesriikides ja et euroala 17st liikmesriigist 12 kontrollivad määruse 1338/2001 artiklis 6 osutatud asutuste poolt autentimiskohustuse nõuetekohast täitmist.

Siiski tuleb liikmesriikide aruandluskohustust veelgi täpsustada, et komisjon saaks liikmesriikides kehtestatud autentimismeetmetest tervikliku pildi. Liikmesriikide aruannetes ei saavutata soovitud terviklikkuse ja ühtsuse taset, mida komisjon vajab üksikasjalikuks hindamiseks. Edasist ühtlustamist ja aruandluse parandamist arutatakse olemasolevas ekspertgrupis (võltsitud müntide ekspertgrupp) ning täpsustatakse tulevasi aruandeid silmas pidades ETTK suunistes.

[19] Nagu märgitud punktis 4.2, suutis aruande esitamise kohustuse täita 16 liikmesriiki ja ainult Soome ei suutnud seda kohustust täita.